

De kerkklokken van Wijnandsrade

Het is een boeiend gezicht: drie kerkklokken op een rij op een der hoogste verdiepingen van onze kerktoren. Ze staan daar hoog en droog opgesteld en houden een eenzame wacht; sinds er gas voor de galgaten is gespannen worden ze niet meer door de vogelen des hemels bezocht en bezoedeld door hun uitwerpselen. Een enkele keer komt er eens iemand kijken. Het is de moeite waard om de klim te maken, maar het plotselinge geluid van een slaande klok is ooververdovend als je er naast staat.

Vroeger werden de klepels aan lederen banden opgehangen, maar het vervangen van het versleten leer is tegenwoordig te duur. Trouwens de klepels zijn geteerd om roest of verwering te voorkomen.

Drie klokken van ongelijke grootte in een rij opgesteld met het gezicht naar de zuidkant van de toren. De jongste klok (rechts) is de grootste; haar geluid is te horen wanneer het uurwerk slaat. Een hamer geeft mechanisch korte tikjes tegen de klok, geregeld vanuit het uurwerkmechanisme een verdieping lager. De beide andere klokken werken vanuit het oeroude systeem van handbediening. Zij zijn te horen wanneer er in Wijnandsrade geluid wordt. Handbediening betekent het trekken aan een touw, dat aan het wiel van de klokkestoel is bevestigd. Vanouds was het klokluiden een taak van de custos, de koster. In Wijnandsrade is deze taak al generaties lang opgedragen aan de familie Coenen.

De middelste klok is de oudste. Op de bronzen mantel van deze 700 kg. wegende klok (hoogte 1.38 m.) ontdekt men, enigszins verweerd, rondgaande de volgende tekst:

Jhs . Maria . heit . ic . Jacob . va . venrade . goet . mich . den . levende
 . rope . ic . de . dode . becalge . ic . Anno . dni . m^c . cii .
 xix . mesis . ma .

De hoofdletters zijn uncialen (J, M en A), d.w.z. kapitale hoofdletters. De woorden zijn gescheiden door stippen. De tekst noemt de klokkegieter, een zekere Jacob van Venrade (uit Venray, Noord-Limburg). Ook is er een indicatie van de datum, namelijk Mei 1519. Anno Domini XV c en XIX. Daarachter staat "mesis ma", wellicht een afkorting van "mensis Maius", latijn voor de meimaand. De naam van de klok is "Jezus - Maria". (JHS is een afkorting van Jezus). Deze naam is ook picturaal verbeeld, want op de achterzijde van de klok ontwaren we een drietal fraaie medaille-afdrukken: een Calvarie (Christus aan het kruis met naast het kruis Maria en Johannes), een Maria met het kind Jezus in stralen en een Maria in wolken voorstellend.

Ook zien we twee wapenschildjes van de familie Mascherel (ruiten). De tekst vermeldt ook de taak van de klok: "den levende rope ic, de dode becalge ic". Vorig jaar schreef de heer E.M. Coenen nog in het kerkblaadje: "Zij heeft met haar bronzen stem nu bijna 5 eeuwen dagelijks de roep verkondigd van het kerkelijk gebeuren. Onze ouders en verre voorouders opgeroepen tot bezinning, vreugde of vermaan. Zij beweende eveneens met haar bronzen geluid de velen die ons voorgingen en rondom op het kerkhof te ruste werden gelegd in afwachting van de roepsten van de heer".

De tweede klok (links) is een geschenk van Baron van Bongart aan de kerk van Wijnandsrade in 1848 als vergoeding voor de jacht.

De tekst van de klok luidt:

+ Sancta Maria ora pro nobis

(een handje) fondue à Tongres par F.A. Gaulard 1847

Verder zien we een Maria met het kind Jezus gebeeldhouwd.

In het provinciaal rijksarchief te Maastricht deed ik bij toeval de rekening van deze klok op, bestemd voor Baron van Bongart en geschreven door de klokkegieter. De brief is in het Frans opgesteld en daarom geef ik hier een vertaling:

"Tongeren, 17 juli 1847

Na onze voorbespreking te Rixingen en Uw geëerde brief van 29 juni j.l. hierbij de nota van de betreffende klok. Ik hoop dat deze U zal bevallen, daar ze enkele kilo's zwaarder is uitgevallen.

Haar gewicht is 118 a f 2,25

Tesamen

f 265,50

Haar klepel 5 3/4 a f 1,25

7,18

Totaal

f 272,68